

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România . . . . . 30 lei
6 luni . . . . . 16 „
3 luni . . . . . 8 „
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDAȚIA & ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI
11 — Strada Artei — 11
In dosul Palatului Justiției

SUMAR:

O nouă concepție a dreptului de proprietate al imaginii, de d-l *Vespasian Erbiceanu*;

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Curtea de casație, s. I: *V. I. Ungureanu cu Elena și Ion Al. Diaconu*;
Tribunalul Comercial Ilfov: *Heinrich Offenberg cu Jean Goldfeld*;
Judecătoria Ocol. Topolog-Argeș: *Ion G. Popescu cu G. G. Diaconescu*;
Articolul 50 și 52 din Legea Jud. de Pace de d-l *I. Mănescu*.

O nouă concepție a dreptului de proprietate al imaginii

I

Progresele enorme realizate în timpul din urmă în diferite ramuri de activitate omenească, au adus la ordinea zilei nenumărate chestiuni noi juridice, cari caută soluțiuni precise și urgente în dreptul pozitiv, și cari cele de mai multe ori nu se potriveșc sub calapodul principiilor codului civil, — acesta reprezentând mai curând o sintesă a trecutului, de cât o programă pentru viitor.

Mintea omenească zilnic născocoște «noi bunuri juridice» — neue rechtsgüter — așa numite de terminologia doctrinară, cari reclamă o protejare legală sigură.

Una din aceste chestiuni de o actualitate arzătoare, care nu e rezolvită încă de lege, și care, într'un timp foarte scurt, a atras asupra sa atențiunea întregii lumi juridice, este de sigur chestiunea *dreptului asupra propriei imagini* (*das Recht am eigenen Bilde, propriété de la physionomie*). Această chestiune a fost deja supusă în toamna anului trecut (1902) deliberării congresului jurisconsultilor germani ținut la Berlin, cu care ocaziune au avut loc desbateri atât de vii și controversate, în cât soluțiunea ei definitivă a fost amânată pentru viitorul congres. E vorba chiar ca problema ce ne preocupă să fie tranșată pe cale legislativă. În Germania s'a și alcătuit un proiect de lege în această privință.

Altă dată, când arta fotografică nu era inventată, când nu erau cunoscute încă actualele procedee tehnice de reproducere instantanee a imaginii omenești în diferitele ei momente și situații, nici

vorba nu putea fi despre vre un drept personal asupra propriei imagini.

De când însă perfecționarea și simplificarea aparatelor fotografice a făcut accesibilă această indeletnicire pentru ori cine, de când moda cărților poștale ilustrate a luat proporțiile unei adevărate manii, zilnic vedem reprezentându-se în public mii de ilustrații, tablouri și portrete, reprezentând tipuri de persoane în pozițiile și în atitudinile cele mai variate și mai bizare. S'au înființat chiar adevărate fabrici, în care sute de lucrători lucrează la reproducerea și răspândirea unor asemenea portrete și ilustrații, cari de altmintrelea alcătuiesc obiectul special al unui comerț foarte productiv.

Cu chipul acesta a eșit la iveală chestiunea de a se ști dacă reproducerea și răspândirea în public a imaginii altuia este sau nu permisă. În fine mulți artiști, scriitori, pictori, sau poate chiar multe femei frumoase, ar dori să și creeze din propria lor imagine un obiect de venit bănesc, în sensul de a le fi rezervat numai lor monopolul desfacerei în comerț a propriei lor mutre. De aci problema juridică a «dreptului asupra imaginii», care actualmente este una din cele mai dificile din domeniul dreptului și care s'a prezentat deja în câte-va rînduri înaintea instanțelor judecătorești din alte țări.

Problema ce ne preocupă este la ordinea zilei în special de când indeletnicirea fotografică a devenit un fel de sport, o ocupație de diletant. Astăzi la fie care pas întâlnești asemenea diletanți, cu aparatul subsuoară, având posibilitate a fotografia pe furiș ori-ce persoană, surprinzind'o într'o atitudine sau într'o poziție neobișnuită, în momentul când vorbește cu cineva în stradă, sau participă la o adunare publică. Unii din acești fotografi amatori își permit chiar a urmări dame onorabile, spre a le surprinde și fotografia într'o situație indiscretă, cum ar fi de pildă în momentul când se scaldă etc. Asemenea fotografii pot fi reproduse în sute de exemplare și răspândite printre un anumit public.

Ordinea legală evident că nu poate admite o asemenea stare de lucruri, care poate fi foarte prejudiciabilă, poate da loc la incidente foarte neplăcute. Asupra acestui punct toți sunt de acord.

Ce caracter juridic au însă aceste fapte? Constitue ele oare o violare a dreptului, și în ce constă această violare? Constă oare în faptul că mi s'a fotografiat, mi s'a răspândit, sau mi s'a expus numai în public imaginea, fără sau chiar contra voinței mele? Cu alte cuvinte, poate fi vorba aci de vio-

larea vre unui *drept personal și exclusiv* ce aş avea asupra propriei mele imagini, — drept în baza căruia aş fi putut să mă opun la reproducerea ei? Sau, din contra, aci nu poate fi vorba de violarea vre unui drept personal; nu pot să mă plâng că fără voea mea, mi s'a reprodus imaginea, de cât numai în acele cazuri, când, prin modul cum ea a fost reprodusă și vulgarisată, *mi s'ar aduce o atingere onoarei și prestigiului meu*. Cu alte cuvinte, n'aş avea alt mijloc de apărare contra faptului că, fără voea mea, mi s'a reprodus imaginea, de cât «*actio injuriarum*».

Iată în adevăr chestiuni asupra cărora de curând s'a iscat între învățați cea mai serioasă și mai interesantă controversă.

Teoriile existente în această privință în doctrina juridică contemporană sunt în număr de trei. Prima teorie este împărțită de doctrina franceză, ear în parte și de cea germană, reprezentată prin *Hugo Keyssner*, magistrat, și *Gareis*, actual profesor la Universitatea din München.

A doua teorie este susținută de *Georg Cohn*, actual rector și profesor al Universității din Zurich; în fine, a treia teorie este emisă de curând de *I. Kohler*, actual profesor al Universității din Berlin.

II

După prima teorie, individul are asupra propriei sale imagini identic același drept de proprietate absolută și exclusivă, pe care îl are autorul asupra producțiilor sale literare, dramatice, musicale și artistice. Conform acestui principiu, nimeni n'are dreptul să reproducă și să expună în public imaginea altuia, fără prealabila sa învoire. Ori ce abatere de la principiul arătat, constituind o violare a dreptului personal asupra imaginii, poate da loc la o acțiune în daune, rezultată din quasi delict, din partea individului a cărui imagine a fost reprezentată.

Nici chiar fotograficul, care contractează cu clientul său ca, în schimbul unui preț determinat, să-i reproducă imaginea și să-i dea câte-va copii de pe dânsa, nu capătă prin aceasta vre un drept asupra imaginii clientului. De și clișeul fotografic, care a servit la facerea portretului, rămâne în păstrarea și în proprietatea fotografului, totuși el nu poate face nici un us de el; n'are dreptul, fără știrea și consimțământul clientului, să-i reproducă imaginea, să i-o vândă, sau să i-o expună în public. De asemenea el nu poate vinde clișeul separat, ci numai împreună cu întreaga instalație și întregul fond comercial al atelierului său.

De la acest principiu general există și oare care excepții. Așa e considerată ca permisă reproducerea fotografică a imaginii altuia în scopuri polițienești și administrative, precum ar fi de pildă fotografierea indivizilor implicați în crime și delict, fotografierea servitorilor cu libret, a persoanelor ce doresc a obține un bilet de abonament la căile ferate, etc.

În al doilea loc, e permisă fotografierea în grupă a persoanelor aflate în procesiuni și în adunări publice, asemenea și a persoanelor aflate ocazional în localitățile acele a căror priveliște pitorească ar dori cine-va să o reproducă.

Sistemul arătat mai sus este în vigoare actualmente în Franța, unde de și nu există un text de lege special, care să stipuleze vre-un drept de

proprietate a persoanei asupra propriei sale imagini, totuși doctrina și jurisprudența în unanimitate aplică prin analogie la această materie normele legale, cari regulatează drepturile autorului asupra operilor sale (1).

Deci, după doctrina franceză, dreptul individului asupra imaginii sale are același caracter juridic și este echivalent cu dreptul de autor, sau mai bine zis este dedus ca o consecință logică din principiul care consacră dreptul autorului asupra producțiilor sale literare și artistice.

Cum că un asemenea sistem, care bazează dreptul asupra propriei imagini pe dreptul de autor, este inadmisibil din punctul de vedere al logicii juridice, cum că între aceste două categorii de drepturi nu există absolut nici o analogie, aceasta o vom vedea în alt loc. De o cam dată constatăm că, bun sau rău, acesta este sistemul preconizat în Franța, pe care instanțele judecătorești din această țară l'a aplicat în mai multe rânduri (2).

(1) În Franța să aplică la producțiile fotografice legea din 1793, care protejază proprietatea literară și artistică. Veți în această privință E. Pouillet, *Traité théorique et pratique de la propriété littéraire et artistique*, 1894, pag. 116 și urm.; Morillot, *De la protection accordée aux œuvres d'art*; Pataille et Huguet, *Code international de la propriété industrielle, artistique et littéraire*; M. Gay, *De la propriété littéraire*; Romberg, *Études sur la propriété artistique et littéraire*; Sauvel, *Des œuvres photographiques et leur protection légale*.

(2) În Franța a existat o vie controversă în privința chestiunii de a se ști dacă producțiile fotografice sunt sau nu niște opere de artă. Mult timp s'a crezut că ele nu sunt niște adevărate producții artistice, susceptibile a da naștere în profitul fotografului unui drept de proprietate protejată de lege. Să susținea că fotografia este o operă mai mult mecanică, că n'are nici o asemănare cu lucrarea pictorului sau a sculptorului, cari, cu ajutorul imaginației lor, crează compozițiuni, ori reproduc imagini după natură, pe când fotograficul nu inventează și nu crează nimic. El se mărginește, prin mijloace mecanice, a obține niște clișeuri, cari apoi se reproduc foarte ușor pe hârtie, (veți în acest sens o hotărâre a tribunalului Sena din 9 Ianuarie 1862).—În urma progreselor enorme realizate în domeniul acestei arte, fotografia, măcar că a conservat procedeele sale chimice de la început, totuși a căpătat dreptul a fi rinduită printre arte.

Fotograficul imprimă personalitatea sa mai ales în alegerea și aranjarea subiectului, în poziția dată modelului, în combinarea luminei și a umbrei etc. De aceea atât doctrina, cât și jurisprudența recunosc azi în mod constant artiștilor fotografi dreptul de proprietate asupra producțiilor lor. Veți în această privință Daras, *Droit des auteurs et des artistes*, pag. 83; Fauvel, *Des œuvres photographiques*, 1880, pag. 16; Vidal, *De l'assimilation des œuvres photographiques aux œuvres des autres arts graphiques*, 1881, pag. 73; Albert Vaunois, *Du droit de propriété artistique en matière de photographie* 1890; Bignon, *La photographie devant la loi et la jurisprudence* 1892, pag. 29.

Fotograficul însă, de și proprietar al clișeelor, nu poate face nici un uz de ele, fie pentru a le pune în vânzare, fie pentru a le expune în public, fără știrea și consimțământul acelora ale căror trăsuri sunt reproduse pe clișeuri. Fotograficul poate însă dispune, atât prin acte între vii, cât și prin testament, de întregul său fond comercial, în care intră și clișeele. Soluțiunea nu mai e aceeași, când fotograficul ar voi să vândă clișeele separat, cu bucată, unui cumpărător, care șar propune a face o speculațiune cu ele. În asemenea caz evident că persoanele a căror imagine se află reprodusă pe clișeiu, ar fi în tot dreptul să se opună la vânzarea sau să ceară distrugerea clișeului.—Veți în acest sens *Dreptul* pe anul 1885, No. 1; Alexandresco, vol. II, pag. 440 și vol. V, pag. 412.

Așa, în celebrul proces intentat de artistul Romain contra fotografului Chalot, pentru suprimarea fotografiilor expuse de acesta în public, în care cel dintâiu era reprezentat în unul din rolurile piesei «*La Comtesse Sarah*», atât isolat, cât și în grupă, Curtea de apel din Paris, prin sentința din 18 Iulie 1887, decide că ori-cine și mai ales un artist, reprezentat într'un rol jucat în public, este în drept să interzică exhibițiunea portretului său reprezentat isolat sub o formă oare-care.

Iată în resumat considerentele Curții: «Considerând că este necontestat că ori-ce particular are dreptul să interzică exhibițiunea în public a portretului său, sub ori-ce formă ar fi; că consimțământul dat pentru o asemenea exhibițiune poate chiar să fie retras în ori-ce timp sub pedeapsă de daune interese, dacă ar avea loc; că la această regulă nici o excepție nu ar putea să rezulte din împrejurarea că reclamantul este un artist reprezentat într'un rol jucat în public; că, cu totul din contră, interesul profesional să găsește în acest caz legat de interesul privat. Considerând că dacă artistul Romain este în drept să ceară suprimarea fotografiilor, în cari este reprezentat singur și pe cari el le consideră ca vătămătoare, nu mai poate fi însă tot ast-fel și pentru acelea, cari îl reprezintă în grupă cu unul sau mai mulți artiști ai piesei, și cari prin urmare nu au un caracter de personalitate destul de precisat, și deci exhibițiunea lor nu poate fi interzisă» (3).

În alt caz tribunalul civil din Sena, prin sentința din 18 Noembrie 1885, a decis că persoana care se fotografiază, în lipsa unei stipulațiuni speciale, nu are dreptul să ceară de la fotograf remiterea clișeului, care este proprietatea fotografului, făcând parte din fondul său comercial. Am văzut însă mai sus că fotograful, de și proprietar al clișeului, nu poate face nici un uz de el, fără știrea și consimțământul aceluia a cărui imagine e reproducă pe clișeu (4).

(3) Vezi decizia Curții din Paris, publicată în traducere, în *jurnalul Dreptul* No. 62 pe anul 1887. Vezi și Alexandresco, vol. II, pag. 440 și vol. V, pag. 412; *Pandect. Period.* pe anul 1887.

(4) Vezi sentința tribunalului civil din Sena publicată în *Dreptul* No. 1 pe anul 1885—86: vezi și Eugène Pouillet. *Traité théorique et pratique de la propriété littéraire et artistique et du droit de représentation*, Paris, 1894, pag. 122 și urm.

În anii trecuți, îmi aduc aminte, că jurnalele franceze comunică cazul întâmplat la Paris unei celebre demi-mondene, renumite mai ales prin farmecul frumuseței ei, care a avut capriciul să se fotografieze numai în cămașă. Fotograful, fără știrea clișeului, și a o vinde în mod clandestin printre un anumit public amator de asemenea fotografii. Demi-mondena, aflând după cât-va timp despre aceasta, intențază proces contra fotografului, pentru faptul că acesta i-a violat dreptul personal asupra imaginii sale. Tribunalul a condamnat pe fotograf la daune însemnate, și a dispus, după cererea reclamantei, distrugerea clișeului.

Ziarul parisian «*Le Journal*» din 2 Decembrie 1903, comunică detalii asupra unui proces recent, petrecut înaintea tribunalului din Paris, care a deșteptat în public un viu interes, de oare ce cu ocazia lui s'a reimprospătat amintirea despre colonelul Villebois-Mareuil, eroul francez căzut în războiul din Transvaal. Iată speța: Colonelul Villebois-Mareuil, numit de președintele Krueger comandant general peste voluntarii din Europa, se întâlnește la 31 Martie 1901, lângă ferma Won-

Iată principiile preconisate de doctrina franceză în această materie.

In Germania acest sistem este susținut de către actualii jurisconșulți *Hugo Keyssner*, magistrat, și *I. Gareis*, profesor la Universitatea din München, cari ambii au prezentat memoriile în această chestiune înaintea congresului jurisconșulților germani, ținut la Berlin în anul trecut (1902) (5).

H. Keyssner, în ardoarea sa de a apăra dreptul personal de proprietate al imaginii, merge atât de departe, în cât crede posibil a face din el un obiect de exploatare mercantilă. El susține că dreptul de proprietate al imaginii constă nu numai în facultatea ce o are individul de a interzice altuia să îi reproducă și să îi vulgarisese imaginea, dar și în dreptul de exploatare comercială a acestei imagini, adică în dreptul exclusiv de a încasa beneficiile rezultate din vânzarea în comerț a portretului său.

În această privință el aduce următorul exemplu foarte caracteristic: domnul X, mulțumită unei mari descoperiri ce a făcut, a căpătat o popularitate și un renume atât de mare, în cât toată lumea dorește să îi cunoască mutra și să îi aibă portretul. Domnul X însă, pe lângă calitatea de mare descoperitor, mai este încă și un bun gospodăru, un bun părinte de familie, de acea, în vederea unor anumite avantagii pecuniare, încheie contract cu un fotograf, dând drept acestuia de a îi reproduce imaginea în diferite poze și a i-o vinde în comerț, cu obligația de a-i plăti un anumit procent de la fie care fotografie vândută. Iată însă că un alt fotograf ambulant, plimbându-se cu aparatul subsuoară

derfontein cu baronul Beaudoin Van Dedem, trimis în misiune specială în Transvaal. La despățirea lor, baronul roagă pe colonel de a îi permite să îl fotografieze ast-fel cum se găsea în ținută de campanie: cu jachetă gris, pantaloni de călăreț și ghete lungi. Câte-va zile mai târziu, colonelul cade lovit de moarte, pe când comanda trupa sa de voluntari. — Baronul Beaudoin, reîntorcându-se în Franța, fu surprins văzând pe coperta unei cărți engleșești, expusă în vitrina unei librării din strada Rivoli. o reproducere mai mare a fotografiei în chestiune, care pentru el era cea mai prețioasă proprietate, constituind ultima amintire despre persoana colonelului Villebois-Mareuil, căruia francezii acum de curând i-a ridicat statuie. Informându-se că atât fotografia, cât și dreptul de reproducere, a fost vândut editorilor englezi de către un mare fotograf parisian, baronul Beaudoin intențază proces înaintea tribunalului din Paris, pentru daune, provenite din cauza violării dreptului de proprietate a fotografiei. Prin sentința din 1 Decembrie 1903, tribunalul, argumentând: «Attendu que les productions photographiques sont protégées par la loi du 19 Juillet 1793 au même titre que la propriété littéraire et artistique; Attendu que sans doute le principe d'après lequel la propriété des oeuvres d'art et le droit exclusif de les reproduire appartiennent à leurs auteurs fléchet à l'égard des portraits qui sont la propriété des personnes dont l'artiste a reproduit l'image et non la propriété de celui-ci . . . .» — admite acțiunea și interzice editorilor și fotografului de a publica sau a pune în vânzare fotografia colonelului Villebois, luată în Transvaal de către baronul Beaudoin, sub pedeapsa plăței sumei de 50 lei pentru fie care abatere constatată ulteriormente, respingând în acelaș timp cererea de daune a baronului.

(5) Vezi H. Keyssner, *Das Recht am eigenen Bilde*, Berlin 1896; Prof. Gareis, *Das Recht am menschlichen Körper*, Königsberg, 1900. Vezi de asemenea și articolul lui Gareis *Das Recht am eigenen Bilde*, publicat în *Deutschen Juristen Zeitung*, pe anul 1902, No. 17 și 18, pag. 412.

prin alele grădinei publice din Berlin, observă pe domnul X așezându-se pe o bancă. Indosindu-se după un arbore, fotografiază imediat pe celebrul domn, tocmai în momentul când acesta își răzămase capul gânditor pe speteaza băncii. Clișeur reușind de minune, a doua zi fotograful nostru reproduce un număr însemnat de fotografii, pe care apoi le pune în vânzare, fiind foarte mult căutate de public. Primul fotograf intențiază proces domnului X, cerându-i daune pentru faptul că el s'a vândut a doua oară altui fotograf dreptul de reproducere al imaginii sale. Domnul X, în apărarea sa, arătând tribunalului că nu este în culpă de faptul ce i se impută, și recunoscând că în adevăr primul fotograf are dreptul exclusiv de desfacere în comerț a imaginii sale, susține în același timp că, în cazul de față, el însuși este victimă, căci i s'a violat de către fotograful ambulant și drepturile sale asupra imaginii (6).

La noi în România, de și casurile de violare a dreptului de proprietate al imaginii sunt foarte fregvente în timpul din urmă, de și unii artiști și fotografi se dedau la adevărate abuzuri în această privință (7), totuși până în prezent, pe cât cunoaștem, nu s'a ivit nici un proces de asemenea natură înaintea instanțelor noastre judecătorești. În doctrină de asemenea nu s'a scris nimic (8). Totuși credem că la noi nu poate fi aplicabil alt sistem de cât acela, pe care l'am văzut că e în vigoare actualmente în Franța, de oare ce atât articolele 339, 340 și 341 din Codul nostru penal, cari pedepesc contrafacerea operelor literare și artistice, cât și legea noastră asupra presei din 1862, care prevede dreptul de proprietate literară și artistică, sunt luate din dreptul pozitiv francez (9).

Vespasian Erbiceanu

(Va urma)

Magistrat, Iași

(6) Vezi Keyssner, *opera citată*, pag. 17 și urm.

Redactorii noului proiect de lege german asupra proprietății imaginii și a producțiilor fotografice, adoptă în mare parte sistemul preconizat în Franța. Articolul 14 din acest proiect zice ast-fel: «Imaginea sau portretul unei persoane nu poate fi reprodușă sau expusă în public, de cât cu consimțământul ei. După moarte, consimțământul, poate fi acordat de soțul, supraviețuitor; de descendenți sau de rude. Acest consimțământ e nevoe de a fi cerut numai până la expirarea termenului de 10 ani socotiți din momentul morții. Dispozițiunile cuprinse în acest articol nu sunt aplicabile fotografilor a căror scop este nu de a reproduce figura izolată a unei persoane, ci de a reprezenta priveliștea generală a unei vederi, a unei parazi, a unei adunări etc.»

(7) Cunoaștem cazul unui fotograf care ș'a permis a pune în vânzare cărți postale, având pe ele reprodușă figura unei cunoscute dame din localitate. La vitrina unei liberării din Iași au fost mult timp expuse diferite caricaturi injurioase reprezentând imaginile unor însemnate persoane din societatea noastră. Așa de pildă imaginea unui cunoscut profesor și rector universitar era înfățișată cum apare, prin transformări succesive, din figura unei butelii de șampanie. Mutra altuia era reprezentată eșind din figura unui pește etc., etc.

(8) D-l Const. Hamangiu, în interesanta și valoroasa sa monografie asupra «*Proprietății literare și artistice*», nu vorbește nimic de chestiunea proprietății imaginii, și a producțiilor fotografice. D-l D. Alexandresco atinge în treacăt chestiunea în volumul al V-lea al comentariilor sale (pag. 412), calificând de quasi-delicte faptul unui fotograf, care a expus în public portretul unui artist, fără consimțământul său.

(9) Legea noastră asupra presei este redactată după legea franceză din 1793. Ea a fost modificată în parte prin art. 24

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența de la 9 Decembrie 1903

Președenția D-lui CH. PHEREKYDE, Președinte

V. I. Ungureanu cu Elena și Ion Al. Diaconu

Vânzare.—Tocmeli.—Acte scrise.—Codul Calimach.—Părți contractante ce nu știa carte.—Asistență de martori.—Numărul lor.—Dacă toți martorii trebuiau să știe carte și să semneze actele — (Art. 1176, 1179, 740, 742 și 743 din Codul Calimach).

Asemănat art. 1176 și 1179 din Codul Calimach, părțile cari nu știa carte, sau care din alte împrejurări nu puteau să iscălească, aveau totuși facultatea de a face între ele tocmele prin acte scrise, cu condițiunea ca la facerea actelor să asiste doi sau trei martori din cari unul să iscălească numele părților iar acestea să pună degetul pe semnul crucei sau pe altfel de semn ce de obicei se făcea cu mâna.

Acești doi sau trei martori trebuiau să știe toți carte și să iscălească și dênșii actele de tocmele, după cum aceasta reese din articolele 740, 742 și 743 din acelaș Cod.

Decisiunea 536/903.—Respins recursul făcut de V. I. Ungureanu, contra sentinței tribunalului Neamț cu No. 332/900 în proces cu Elena și Ion Al. Diaconu.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. C. Ștefănescu;

Pe d-l avocat O. Gușerescu în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l avocat Stroescu, în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea dispozițiilor art. 1176 și 1179 Codul Calimach și dispozițiunile acestor articole sunt greșit interpretate pentru că cei doi martori nu e nevoe să știe amândoi carte, e destul că scriitorul actului știa carte căci m'a iscălit».

Având în vedere sentința atacată cu recurs din care rezultă că recurentul Vasile Ion Ungureanu a revendicat de la intimați Ileana Ion Alex. Diaconu și Ion Alex. Diaconu un loc din T-gul Neamț și o parte din casele ce se află pe acel loc; că în susținerea pretențiunii sale, revendicantul a prezentat un act de cumpărare, legalizat de municipalitatea orașului Târgul Neamț, în anul 1864, că trib. de Neamț, judecând ca instanță de apel a respins această acțiune pe motivul că actul de cumpărare nu poate fi considerat nici ca act autentic, nici ca act subsemnătură privată, și ori cum, sub Codul Calimach, vânzarea nu era perfectă de cât din momentul trădării lucrului vândut, ceia ce nu s'a făcut de vânzător în specie;

din Constituție. A se vedea în această privință C. Hamangiu, *opera citată*, pag. 145 și urm.; asemenea și *Cursul de drept public român* al savantului profesor universitar d-l C. G. Disescu, *Dreptul constituțional*, vol. II, pag. 392, 398, 399 400. D-sa combate cu multă erudiție și măiestrie teoria proprietății literare și artistice ast-fel cum este susținută de doctrina franceză «*Expresiunea proprietate literară*, zice d-sa, e cu totul improprie; mult mai exact e la englezi cuvântul *copyright*, drept de copie, de reproducere, sau până la un punct chiar cuvântul german *Urheberrecht*, dreptul de autor».

Considerând că după dispozițiile art. 1176 și 1179 Cod Calimach părțile care nu știu carte, sau care din alte împrejurări, nu pot să iscălească, aveau totuși facultatea de a face între ele tocmești, prin acte scrise cu condițiunea ca la facerea actelor să asiste doi sau trei martori din care unul să iscălească numele părților și aceste să pună degetul pe semnul crucei sau pe alt-fel de semn ce de obicei se făcea cu mâna;

Considerând că dacă în citatele articole nu se arată expres că toți martorii asistenți trebuie să știe carte și să iscălească și dănsii actele de tocmești, asemenea condițiune însă urma să se îndeplinească și la facerea tocmelelor scrise, după cum se prevede expres prin art. 740, 742 și 743 același Cod, relative la facerea testamentelor de către persoanele care nu puteau să scrie ele însuși testamentul, ori nu puteau să-l iscălească, căci dispozițiile întregii legi trebuiesc aplicate prin combinațiunea ce există între ele;

Considerând că alt-fel ar fi neexplicabil că legiuitorul să fi prevăzut, pentru toți martorii asistenți la facerea testamentelor, condițiunea de a ști carte și a iscăli și dănsii testamentele, iar la facerea actelor de tocmești să fie numai facultativă asemenea formalitate;

Considerând că de alt mîntrelea martorii neștiutori de carte n'ar putea exercita controlul pe care legiuitorul l'a avut în vedere la facerea actelor scrise de către persoane care nici ele nu știu carte și ast-fel nu se poate admite că prin citatul articol 1179 legiuitorul ar fi lăsat facultatea ca numai un martor să știe carte și să iscălească actul de și a cerut asistența a doi sau trei martori;

Considerând că în specie, în vederea celor espuse, cu drept cuvînt trib. a înlăturat actul produs de recurent, căci acel act este iscălit numai de către un martor, iar numele vînzătorului și a celui-l'alt martor figurează numai prin punere de deget și ast-fel este nevalabil;

Că prin urmare motivul de casare este nefondat.

Asupra motivelor II și III:

• Exces de putere și violarea art. 1890 Cod civ. de oare-ce am stăpînit cu titlu de proprietar mai mult de 30 ani și am cerut să dovedesc cu cercetare locală și martori și să constat în același timp că imobilul mi-a fost predat de vînzător din momentul subscrierii lui și neîntînd seamă de aceasta, tribunalul a comis exces de putere și a violat dispozițiile art. 1890 C. civ. •

• Omisiune esențială, tribunalul nu se pronunță asupra prescripțiunii de 30 ani invocată de mine și discutată în ședință publică și cercetarea locală •

Considerând că prin aceste motive de casare recurentul pretinde că a stăpînit imobilul în litigiu peste 30 ani și că ar fi cerut tribunalului să dovedească acest lucru cu martori;

Considerând că din sentința supusă recursului nu se constată că dănsul ar fi făcut o asemenea cerere înaintea instanței de fond, ci a cerut a dovedi cu martori chiar vînzarea și trib. a constatat, asupra acestui punct din alte elemente ce i-a format convingerea, că tradiția imobilului către recurent, care se pretindea cumpărătorul imobilului în litigiu, nu s'a făcut de vînzător, așa că vînzarea nu s'a efectuat, după cum prevede art. 1412 din Codul Calimach, și ast-fel i-a respins proba cu martori ca inutilă;

Că prin urmare sunt nefondate și aceste motive de casare ce neexacte în fapt așa că tribunalul n'a comis nici un exces de putere și nici omisiune esențială.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recusul, etc.

TRIBUNALUL COMERCIAL ILFOV

Audiența de la 25 Septembrie 1903

Președinția D. lui TH. P. CUDALBU, Președinte

Heinrich Offenbergh cu Jean Goldfeld pentru urm. veni. Teatrului Liric

Jurnal No. 11965

Cambie. — Neplata ei la scadență. — Dacă deținătorul ei poate urmări veniturile imobilului debitorului. — Dacă această urmărire poate fi ordonată de tribunalul comercial. — Competință. — (Art. 907 din Codul comercial).

Partea interesată într'o cauză comercială, cum ar fi deținătorul unei cambii neplătite la scadență, poate urmări veniturile imobilelor debitorului cambiei, și cum urmărirea veniturilor unui imobil este o măsură asigurătoare, ea poate fi ordonată, în asemenea cas, de tribunalul comercial.

S'a ascultat din partea recl. d-niș advocați D. Rădulescu și T. Seimeanu, iar din partea pârâtului debitor d-l advocat D. Roseti.

Tribunalul.

Asupra incidentului ridicat de pârât, prin care tinde la declinarea competenței, pe motivul că secțiunea de Notariat ar fi competentă a ordona urmărirea veniturilor Teatrului Liric, iar nu această secțiune;

Avînd în vedere că obligațiunea comercială a debitorului rezultă dintr'o cambie în valoare de 4000 lei, cu scadența 1 Aprilie 1901, protestată și neplătita, în baza căruia reclamantul a și intentat acțiune pendinte la acest tribunal;

Avînd în vedere că după dispozițiile art. 907 Cod com. partea interesată în o cauză comercială va putea de o dată cu intentarea acțiunii să ceară înființarea unui sequestru asigurător; iar în aliniatul II al acestui articol, se prevede că va putea de asemenea să urmărească și să poprească pentru sumele cuprinse în titlul său, sumele sau efectele datorite debitorului său de către un al treilea;

Considerând că întru cât din termenii acestui text nu se face nici o distincțiune relativ la ce anume urmărire, ci se prevede numai în mod general, iar urmărirea veniturilor unui imobil fiind o măsură asigurătoare, ea poate fi ordonată de acest tribunal, și deci incidentul ridicat devine neîntemeiat și cată să fie respins;

Pentru aceste motive, tribunalul, respinge incidentul, *In fond;*

Asupra cererii făcută de Heinrich Offenbergh prin petiția înreg. la No. 17035/903 prin care tinde pe de o parte a se urmări veniturile generale ale Teatrului Liric din București proprietatea d-lui D. D. Maican și închiriată d-lui Jean zis și Iancu Goldfeld, iar pe de alta să se numească un girant care să administreze acele venituri, aceasta spre asigurarea petiționarului de suma de 4000 lei ce are a lua în baza unei cambii protestate.

Avînd în vedere că după dispozițiile art. 907 Cod com. partea interesată în o cauză comercială, va putea de o dată cu intentarea acțiunii să ceară înființarea unui sequestru asigurător sau să urmărească și să poprească pentru sumele cuprinse în titlul său, sumele sau efectele datorite debitorului său de către un al treilea;

Avînd în vedere că în dovedirea cererii, petiționarul se servă în primul rând de o cambie în valoare de 4000 lei cu scadența 1 Aprilie 1901 protestată de neplată în baza căreia a și intentat acțiune la acest tribunal, iar în al doilea rînd de contractul de închiriere autentificat de trib. Notariat la No. 6719/901 din care se constată că debitorul ține cu chirie teatrul Liric în condițiunile anume prevăzute în contract pe un termen de 5 ani cu începere de la 5 Octombrie 1901 până la 1 Septembrie 1905.

Că ast-fel fiind față de actele prezentate cererea de față devine întemeiată și cată a fi admisă.

Pentru aceste motive, trib. admite cererea făcută de Heinrich Offenbergh prin petițiunea înregistrată la No. 17035/903 și ordonă urmărirea veniturilor generale ale teatrului Liric din Buc. propr. d-l D. D. Maican, etc.

(ss) T. Popescu-Cudalbu, Al. Nicolau, D. Negulescu

g. Grefier (s) P. Rizu

JUDECATORIA OCOLULUI TOPOLOG (Argeș)

Audiența de la 18 Septembrie 1903

Ion G. Popescu cu C. G. Diaconescu, pentru anulare a unui act de vânzare

Carte de judecată civilă No. 1152

Simulațiune.—Dovada ei de către terții.—Dovada ei de către părți. — Contra înscris. — Fraudă la lege. — Inceput de dovadă scrisă. — Martori. — Presumpții.

Simulațiune.—Simulațiune relativă sau simplă.—Deosebirea ei de o simulațiune absolută.—Dacă simulațiunea relativă atrage nulitatea actului. — Donațiune ascunsă sub forma unui act de vânzare.— Act nul ca vânzare valabil ca donațiune.—

1) Simulațiunea poate fi dovedită de terții prin ori ce fel de dovadă, iar de părți numai prin contra-înscrisuri, cu excepție numai pentru cazul când ar exista o fraudă la lege sau un inceput de dovadă scrisă, în care caz dovada cu martori și presumpțiile sunt admise în infinit.

2) Simulațiunea relativă sau simplă nu tinde să ascundă incapacitățile legale, sau a da aparență licită unui contract ilicit, și, spre deosebire de simulațiunea absolută, în care actul nu există de cât în imaginațiune, fără să aibă vre o existență reală, simulațiunea relativă sau simplă nici o dată nu conține vre-o fraudă la lege sau vre-o vătămare a terțiilor interesați, și dar nu poate atrage nulitatea actului, căci ori de câte ori nu este în joc legea sau ordinea publică, nu forma și textul obligațiunii fac esența ei, ci numai intențiunea ce părțile au avut.

Ast-fel, părțile pot foarte bine să ascundă un contract sub forma altuia, fără ca de aci să se conchidă la neexistența actului; pot să ascundă, de pildă, o donațiune sub forma unei vânzări, și dacă actul nu e valabil ca vânzare, el e valabil ca donațiune.

Judecata,

Având în vedere acțiunea intentată de Ion Gh. Popescu, în contra lui C. G. Diaconescu, ce are de obiect a se anula actul de vânzare imobiliară autentificat sub No. 2325/99, de către tribunalul Argeș;

Având în vedere concluziunile orale și scrise depuse în cauză de d-nii avocați C. Olănescu, D. Milescu și I. S. Codreanu;

Considerând că motivul ce reclamantul invoacă pentru anulare este, mai întâi, că actul ar fi simulat, nefiind sinceră declarațiunea din el, cum că s'ar fi vândut real imobilele acolo arătate, și al doilea, că pârâtul nu s'a ținut de obligațiunea ce și-a luat d'a conviețui cu vînzătorul;

Că pentru dovada simulațiunii s'a propus ca început de dovadă în scris o declarațiune făcută de pârât, prin care arată că desface toate actele relative la averea reclamantului;

Că în completare s'a propus și admis dovada cu martori;

Considerând că simulațiunea poate fi dovedită de terții prin ori-ce fel de dovadă, iar de părți numai prin contra înscrisuri, cu excepție numai pentru cazul când ar exista o fraudă la lege, sau un inceput de dovadă scrisă; în care caz dovada cu martori și prezumpțiunile sunt admise la infinit;

Că din depunerile martorilor se constată, că reclaman-

mul a înțeles a face vînzătoare averea sa imobilă pârâtului, cu scop de a și-l atașa și a-l înfia mai târziu; vînzarea fiind fictivă și prețul tot fictiv; căci nici nu s'a numărat și nici imobilele vîndute nu fac numai 400 de lei, ci 2000;

Că vînzarea ast-fel cum s'a pertractat, nu este o vînzare simulată în sensul simulațiunii absolute, adică un act care să nu existe de cât în imaginațiune, fără să aibă vre o existență reală, ci un act relativ simulat, imprumutând forma exterioară a vînzării și ascunzând în substrat o donațiune;

Că, simulațiunea relativă sau simplă, nu tinde să ascundă incapacitățile legale, sau a da aparență licită unui contract ilicit; și, spre deosebire de simulațiunea absolută, nici o dată nu conține vre o fraudă la lege sau vre o vătămare a terțiilor interesați;

Că, din moment ce părțile sunt capabile de a contracta și convențiunea lor are o cauză licită și reală, în afară de cauza aparentă, obligațiunea lor are putere de lege independent de forma cu care au investit actul, numai dacă legea nu cere alte forme *ad solemnitatem*;

Că aceasta rezultă din principiul dominant în materie de obligațiuni, că ori-de câte-ori nu este în joc legea sau ordinea publică, nu forma și textul obligațiunii fac esența ei, ci numai intențiunea ce părțile au avut;

Că, ast-fel, părțile pot foarte bine să ascundă un contract sub forma altuia, fără să putem conchide la inexistența actului; pot să ascundă, de pildă, o donațiune sub forma unei vânzări, și dacă actul nu e valabil ca vânzare, e valabil ca donațiune: *non valet quod ago ut ago, valet ut valere potest; non valet ut venditio valet ut donatio*;

Că, în specie, actul de vânzare ce se cere a se declara inexistent are aparența unei vânzări, în realitate însă este o donațiune deghizată, perfect valabilă, întru cât părțile erau capabile, putându-și dona pe cale directă sau indirectă, și întru cât actul lor îndeplinește mai mult de cât condițiunile de formă cerute donațiunilor deghizate, fiind autentic și transcris;

Considerând că din actul în discuțiune nu rezultă obligațiunea pentru pârât de a conviețui cu reclamantul și nici din alt-ceva nu rezultă dovada acestei condițiuni, care, chiar de ar fi dovedită, nu se știe până la ce punct ar obliga pe pârât, întru cât o atare condiție și-ar circumscrie pentru un timp nelimitat libertatea individuală;

Că ambele motive invocate de reclamant pentru anularea actului fiind nefundate, acțiunea sa este fără temei;

Pentru aceste motive, respinge, etc

Judecător (s) E. M. Sculi.

Observație. — Chestiunea decisă de Judecăt. ocol. Olt-Topolog, relativ la dovedirea simulațiunii între părți și în privința celor de al treilea, nu suferă nici-o îndoială atât în doctrină cât și în jurisprudență. Veți în această privință, observația foarte documentată a Directorului nostru, d-l D. Alexandresco, asupra unei decizii a Curței din Turin, publicată în *Curierul Judiciar* din 1900, No. 14. Veți de același autor: *Dr. civil român*, t. V, p. 274 urm. și t. VII, p. 157 și 285.

A doua chestiune decisă prin această carte de judecată, relativă la validitatea donațiunilor deghisate, ascunse sub forma unui contract cu titlu oneros, este însă foarte controversată. O parte din doctrină și mai cu samă jurisprudența, admit validitatea acestor donațiuni atunci când părțile sunt capabile.

Validitatea donațiilor deghisate, dice Baudry-Lacantinerie (II, 407), este consacrată prin o jurisprudență atât de constantă, în cât este poate temerariu de a protesta contra ei. (Veđi și Baudry et Colin, *Don. et testaments*, I, 1237).

Cu toate acestea, o parte însemnată din doctrină, cu Laurent, Bufnoir și alții în frunte, protestează cu energie contra unei teorii, care permite de a se călca legea și de a se eluda prescripțiile ei prin o minciună. Veđi în această privință observația publicată de d-l D. Alexandresco, asupra unei decizii a Curței din Iași, în *Curierul Judiciar* din 1901, No. 77. Veđi de același autor: *Dreptul civil român*, t. IV, p. 160—164 și t. V, p. 270, nota 2. Iată cum se exprimă, în această privință, acest autor :

«La ce ar mai servi formele riguroase prescise de lege, atât pentru a asigura irevocabilitatea darului, cât și pentru a garanta libertatea și sinceritatea consimțimentului, dacă părțile s'ar putea sustrage de la îndeplinirea lor, ascundând liberalitatea sub forma unei vinđări, sau unui alt contract cu titlu oneros? Asemenea lege n'ar fi nici logică, nici morală. Frauda ar fi patronată de însuși legiuitorul; nici-o garanție n'ar mai exista în contra ei, și toate măsurile luate spre a o înlătura ar fi inutile. Părțile, orî cât de capabile ar fi, și orî-care ar fi interesul lor, nu pot deci să ascundă o liberalitate sub forma unui contract cu titlu oneros. Aceste sunt adevăratele principii, și ele au fost consacrate prin o decizie a Curței din Iași și o sentință a trib. de Gorj, ambele foarte bine motivate. (Veđi *Dreptul* din 1881, No. 4 și din 1891, No. 67).

«În zadar, însă, o parte însemnată din doctrină și câte-va Curți se încearcă din timp în timp a protesta; decisiile lor sunt casate, iar o teorie stranie și contrară legii triumfă, așa că jurisconsultul se găsește desarmat, și unii din ei renunță chiar și deseseră de a răsturna o doctrină aproape constantă și unanimă.

«Este de regretat însă, adaogă cu drept cuvint Directorul nostru, ca jurisprudența să fi ajuns atât la noi cât și în Franța, a se substitui legii; căci aceasta nu este misiunea ei. Tribunalele și mai cu samă Curtea de casație trebuie să tindă, în adevăr, a stabili o uniformitate de jurisprudență; scopul acestei jurisprudențe nu este însă de a îndrepta legea, ci de a o menține și a face ca ea să fie respectată».

(N. R.)

Art. 50 și 52 din legea judecătorilor de pace

În *Curierul Judiciar* din 7 Decembrie 1903, d-l C. St. Ștefănescu, magistrat; a publicat un studiu asupra art. 50 și 52 din legea judecătorilor de

pace, căutând să resolve chestiunea dacă, în lipsa copistului grefier, adică a celui plătit de stat, procesul-verbal de autentificare a unui act, trebuie contra semnat de către cel alt copist, conform art. 50; sau exclusiv de ajutorul de judecător, conform art. 52.

Concluzia la care ajunge d-sa este că în lipsa copistului grefier, adică celui plătit de stat; procesul-verbal de autentificare, va trebui contra semnat de cel de al doilea copist; iar adausul art. 52, în cea ce privește contra-semnare a ajutorului de judecător, îl consideră ca strecurat prin inadvertența legiuitorului din 1896.

Iacă o chestiune care mă preocupa de la o vreme și pe care esitam a o da publicității; dar pentru că studiul d-lui Ștefănescu se depărtează de modul meu de a vedea cauzele dificultăților la care dă naștere articolile mai sus enunțate; îmi iaș permisiunea de a o da publicității.

Este adevărat că în practică, în lipsa copistului, plătit de Stat, ce printr'un lux, se mai zice și grefier; ajutorul de judecător este singurul ce are sarcina de a contra semna procesul-verbal de autentificare.

Conform acestei practici, copistul cel de al doilea, ce i se mai zice și arhivar și care este plătit de comună sau județ; este incompetent a le contra-semna, așa în cât în lipsa atât a copistului plătit de stat, cât și a ajutorului de judecător; părțile vor trebui să aștepte până ce aceștia vin sau sunt numiți din nou.

Nu știu care va fi practica tuturor judecătoriilor din țară, dar în tot cazul această practică, eronată de alt-fel, nu face de cât să nesocotească spiritul legii; pe care judecătorii trebuie să 'l aibă în vedere, orî de câte orî întâmpină dificultăți.

Așa fiind, care este spiritul legii în chestiunea ce ne preocupă?

D-l Al. Marghiloman, ministru de justiție, cu ocazia discuțiunei urmate în senat asupra legii din 1894, pare a fi semnalat, în mod cât se poate de clar aceasta, prin următoarea întrebare ce și-o pune: «Pentru ce să ne lipsim de a înlesni țărănilor, autentificarea actelor, când lipsește, copistul, care în cazul acesta ia calitatea de grefier?»

Legea din 1894 ne prevăzând de cât un copist pentru judecătorii, era natural, dată fiind spiritul ei; ca o parte din atribuțiunile copistului, și a nume din cele care necesita o mai grabnică rezolvare, să se dea în sarcina ajutorului de judecător.

Legea din 1896, prevăzând doi copisti pe care îi identifică, în cea ce privește funcția de grefier (art. 50); putând în mod simultaneu și după cum serviciul va necesita, să îndeplinească această func-

țiune; rezultă în mod neîndoios că atribuțiunile date de legiuitor grefierului, inclusiv și contra-semnarea proceselor-verbale de autentificare, se vor putea exercita când de copistul plătit de stat, când de cel plătit de comună sau județ.

Cea ce însă pare a controversa chestia și provoacă dificultatea în practică este art. 52 când se combină cu art. 50, și care prevede că în lipsa copistului grefier, ajutorul de judecător va contra-semna procesul-verbal de autentificare.

Indrăsnesc a susține că nu combinarea acestor articole, dă naștere la dificultăți; ci greșita interpretare ce li se dă, atât în mod separat, cât și combinat unul cu altul.

Merg mai departe și susțin că din punct de vedere al utilității, aceste două articole sunt independente unul de altul și nu vin în atingere de cât, cel mult, ca cel din urmă (art. 52) să completeze pe cel d'întîi, când forța acestuia ar fi epuizată. Și departe de a bănuși pe legiuitor de inadvertență, după cum pretinde d-l Ștefănescu; iaș ca foloșitoare strecurarea art. 52, în legea actuală, referitor la partea ce ne preocupă, formându-mi pe deplin convingerea că intenționat și în mod prudent legiuitorul a menținut dispozițiunile acestui articol.

Iată ce se poate întâmpla în practică, fapt, de alt-fel, întâmplat chiar la judecătoria din care fac parte: copistul-grefier pleacă în concediu, iar arhivarul, în timp ce copistul-grefier lipsea, își dă demisia. Iacă în același timp doi țărani, care vin tocmai de la capătul ocolului, distanță de 30 sau 40 k. m. spre a autentifica un act. În cazul acesta, ce s'ar face cu spiritul legii, cel puțin acolo unde există ajutor de judecător, dacă art. 52 ar lipsi. În asemenea caz nu numai utilitatea legilor, dar și umanitatea, cred că impune ajutorului de judecător, îndatorirea de a îndeplini funcția de copist-grefier, chiar cu rizicul de a se umili.

Iată deci cât de inteligente și utile sunt dispozițiunile art. 52 și cât de mult se impune. Credința, unei inadvertențe din partea legiuitorului deci, trebuie să dispară; ori care ar fi discuțiunea ridicată de art. 50.

Se susține că combinarea fatală a art. 52 cu 50, ar fi singurul fapt care dă naștere la controverse și dificultăți în practică.

Această susținere, după cum am mai spus nu vine de cât din greșita interpretare ce se dă acestor articole.

Cei ce văd în art. 52 o contradicție a art. 50 nu face de cât o interpretare greșită faptului că legiuitorul dispune contra-semnarea actelor autentice de către ajutorul de judecător. Convingerea lor pleacă de la o premisă falsă.

Se ia contra-semnarea actelor autentice, ca dată

în sarcina ajutorului de judecător din cauza însemnătății actului în drept; iar nu din cauza spiritului legii de a înlesni țăranelor autentificarea actelor. Ori dacă luăm cauza din acest din urmă punct de vedere, cea ce este și natural, se mai poate esita de a se recunoaște și celui de al doilea copist, faptul contra-semnării? Care altul ar putea fi motivul când știut este că în toate cele-alte lucrări de cancelarie nu se deosebesc în atribuțiuni?

De alt-fel însă—și legea autentificării (art. 11 al. 3) nu face nici o dificultate tezei ce susținem, ci din contră ni se pare că este în perfectă armonie cu art. 50 al legii judecătorilor de pace.

Cuvintele: «în lipsa copistului-grefier» din art. 52 nu trebuiesc interpretate de cât așa cum îl determină art. 50 adică *copistul* — ori care din cei doi — care după trebuințele serviciului ține loc sau ar trebui să ție loc de grefier, și numai în lipsa acestora, ajutorul de judecător.

Mă opresc aci, îndoindu-mă a crede că în această discuție ar putea să intervie: fie scizionarea lucrărilor de cancelarie în grefă și arhivă, fie ordinul de numire, fie cantitatea retribuțiunii sau ce autoritate plătește pe unul sau pe altul, și pe care mă mărginesc numai ale semnala.

I. MANESCU
Magistrat

Toge reglementare

Pentru d-nii ADVOCAȚI și magistrați
Se găsește de vânzare în calitate superioară

La magazinul de pălării

RUBENS

CALEA VICTORIEI, 28 ÎN FAȚA POLIȚIEI

PREȚ BUN

ofer celor cari posedă și ar vroi să vîndă vol. I sau vol. III din *Tratatul de Drept Civil* al d-lui D. Alexandresco. Ofertele se vor adresa d-lui Codreanu, la acest ziar, care se însărcinează a vinde colecțiuni complete din această importantă lucrare.

AVIS

Cu numărul trecut, 1 Februarie 1904, am început a distribui *Tabla de materii* a «Curierului Judiciar» pe anul trecut 1903, numai aceluia cari se vor găsi la curent cu plata abonamentelor. Deci, rugăm cu insistență a ni se trimită achitarea sumelor datorite, prin mandat poștal, direct la Administrație, numai pe adresa d-lui Codreanu, sau a se plăti la prezentarea încasatorilor noștri autorizați: M. Herișescu pentru Capitală și I. Riveanu pentru provincie, singurii în drept de a primi și elibera chitanțe din registrul cu matcă, prevăzute cu ștampila ziarului «Curierul Judiciar».